

Delavec izhaja vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljave na nredništvo in upravnništvo. Ljubljana, Šelenburgeva ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane min vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Kam plovemo?

Pred sabo imamo letak; izdali so ga komunisti, ki potom njega pozivljajo rudarje, naj zapuste Unijo slovenskih rudarjev in pristopijo v „Savez rudarskih radnika“ v Beogradu. Da bo razumljivejša, je to pot rečeno, oziroma zapisano, „Zveza rudarskih delavcev iz Jugoslavije“ in ne kakor pri železničarjih „Savez sabobračanih i transportnih radnika i službenika Jugoslavije“. Sicer malenkost, ki ne igra nobene posebne vloge. Podpisani so na letaku za Trbovlje: Rinaldo, Cekada, Keršič, Renko, Hacin, Petrič, Rocko in Golob. Za Zagorje: Mlakar Valentin II., Koprivc, Mortunek, Ravnikar, Steiner, Dalok, Odlazek, Zupan in Us Ivan. Končno za Hrastnik: Podgoršek, Hole, Kopa, Bedenik, Oričar, Podstudenšek in Čalor. Za „Zvezo rudarskih delavcev iz Jugoslavije“ je podpisan tajnik Janko Bedakovič. Letak sam na sebi je čisto navaden prostaški pamflet, poln neresnic, sumničenj, podtikanja, natolcevanja, obrekovanja ter blatenja.

V celem letaku pa iščeš zastoni namanišega dokaza za »tlavendan« vržene trditve. Pač žalosten dokument, zgovoren dokaz sredstva kakršnega bi merodajni krogi v delavskem pokretu nikdar ne bi smeli rabiti. Pa naj bo kakorkoli, streznosti pride čisto gotovo tudi pri vseh onih tovarših, ki mislijo, da so ukrenili prav, samo prepozno bo kalit škodo ne bo trpel nihče drug kakor rudarji sami. Čute se, da ustanovitelji čiste komunistične organizacije rudarjev agitirajo tudi s tem, da pripovedujejo rudarjem, da se bodo plače povečale v toliko, da bodo znašale toliko dinarjev kolikor znašajo sedaj kron. Od stca bi privoščili rudarjem tak uspeh, ali bošmo se, da bodo navdušeni voditelji na konec doživeli tako razočaranje, kakor so ga doživeli železničarji, katerih danes tava okrog 3500 brez dela, in da bo kapitalistični strah pri razcepljenosti rudarjev hujše pritiskal kakor do sedaj. Kot poznavalci razmer med rudarji ne od danes, temveč že desetletja se prav dobro zavedamo, da je to, kar so storili ustanovitelji podružnice beogradskega saveza rudarskih radnika po navodilu njegovega tajnika nič drugega kakor nepremišljen korak, ki je plod nerazumevanja situacije. Sicer pa že sedaj vidimo, kako se škodoželjno reže klerikalci, liberalci in Trboveljska premožkopna družba.

Na vse to, kar pripoveduje »Rdeči Prapor«, ne moremo dati prav ničesar, ker dobro vemo, da se bo delavstvo pabilnate revolucije kmalu naveličalo. O utopizmu se v teoriji da govoriti, v strokovnem pokretu pa ne, o tem nas bo bližnja bodočnost poučila vse skupaj, poučila na bo tudi one, ki mislijo, da bodo delali čudeža.

V »Rdečem Praporu« smo že dalje časa opažali stremilente po hegemoniji v strokovnih organizacijah. Sedaj pa je postala situacija lasna, parola komunistov je, da se mora brezpogojno izročiti ves denar in vse drugo beogradskega komunistom. No, stvar si bo treba popreči premisliti, zakaj bomo v naslednjih člankih povedali.

Povedali bomo vse, in sicer brez strasti, povedali bomo tako kakor je, brez zlobnega zbadanja, brez psov, brez zavilanih brez fraz in brez kakršnihkoli hudobnih namenov. Nam je za stvar in ne za osebe in zato se tudi nobenih napadov posluževati ne bomo. Prepričani na smo, da bo resnica zmagala.

I.

Ob velikonočnih praznikih leta 1919. se je vršil v Beogradu socialističen kongres. Prvi dnevi kongresa so bili namenjeni politično-strankarskim zadevam, dočim so bili ostali dnevi namenjeni vprašanju strokovnega pokreta. Predno bomo naslikali nadaljni potek stvari, ki so sledili po tem kongresu, ne smemo pozabiti označiti razmere, ki so takrat, bolj rečeno po prevratu vladale na polju strokovnih organizacij.

Kakor znano, je dolgotrajna vojna strokovne organizacije v sedanjih pokračinah Jugoslavije do malega popolnoma razrušila. Ostanke strokovnih organizacij so čuvali maloštevilni zaupniki, ki jih ni potegnili vojna furia v svoji vrtinec na vojnih poljanah. Po prevratu, ko so se začeli vračati stari člani strokovnih organizacij, je vzklilo tudi v tem oziru novo življenje. Preizkušeni borci na polju strokovnih organizacij so zbrali okrog sebe za proletarsko stvar navdušene tovariše in pričelo se je delo. V Srbiji, Hrvatski in Slavoniji ter Bosni je bilo treba strokovne organizacije k življenju zbuditi, jih izpopolniti in novim razmeram primerno orienrirati. Tako je tudi bilo, strokovne organizacije so se oiačile, one so postale faktor. Oiačila se je posebno »Splošna delavska zveza« (»Opči radnički savez«) na Hrvatskem in v Slavoniji.

Pri nas v Sloveniji smo imeli največ dela in menda tudi največje. Zakaj območje zakonov za Srbijo je bilo po vojni isto kakor pred njo. Istotako se trenutno ni izvršila v Bosni nobena izprememba, na Hrvatskem in Slavoniji tudi ne. Vse navedene pokrajine so imele več ali manj svojo lastno zakonodabo. V okviru te zakonodaje in deželnih mel so živeli, bolje rečeno živeti so morale tudi delavske strokovne organizacije. Tozadevna izprememba pa se je izvršila v Dalmaciji. Volvodini in pri nas v Sloveniji. Kranjska, Spodnje Štaterska in Koroška, ki tvorijo danes Slovenijo, pa niso tvorili nikakega zakonodajnega območja, kakor zgoraj na-

vedene pokrajine. In ker so bile strokovne organizacije takrat v sedanji Sloveniji ustanovljene na podstavi zakonov stare Avstrije in tudi nji pravila odobrena po vladi v Weni, se je moralo te organizacije oziroma podružnice wienske centrale na pritisk na novo nastale deželne vlade za Slovenijo razpustiti in novi vladi predložiti nova pravila. (Dalie prh.)

Mlinska stroka v Sloveniji.

Mlinski delavci so po osrednjem društvu živilskih delavcev vložili na zvezo industričev na Slovenskem ozemlju (odsek mlinske industrije) za povišanje plače po kategorijah delavcev in so na zahteve dobili sledeči dopis: Odsek mlinske industrije ugotavlja, da postaja položaj industrijskih mlinov v Sloveniji čimdalje težavnejši. Doslej so ti mlini pretežno mletli za žitni zavod. Žitni zavod je imel v slednjem času dokaj žita v teh mlinih v zalogi, ne da bi ga dal mleti. Naposled je odnoklical to žito ter ga pošiljal na Koroško. — Tem potom se vzame večini naših mlinov še znaten del dosedanje itak pičle zaposlitve. Baš te dni na raznošila Žitni zavod celo okrožnico, da pričeniš s 5. avgustom t. l. ne izplačuje več mlevnine določene v deželni vladni naredbi z dne 10. aprila 1920, št. 181 Ur. lista, marveč le še 30 K, to je 33% manj nego doslej. Mlini se bodo sicer protivili tej povsem neutemeljeni nameri, vendar dokazate to, da Žitni zavod pozna pretežavni položaj mlinov in da ga hoče uporabiti v svojo korist. Iz navedenega sledi, da mlini nikakor ne morejo prevzeti nove obremenitve po zvišanju mezdah. Tem manj, ker so čimdalje manj zaposleni in faktično že mnogokrat plačujejo delavce, ne da bi imeli isti primerne posla. Odsek upa, da bo mogoče mline v toliko zaposliti, da se mlini izognejo ustavitvi obrata ter odpuščanja delavstva. Odsek pa konstatuje, da je položaj mlinskega delavstva prilično ugoden, in da je delavstvo s tačasnimi prejemki vobče zadovoljno. Iz navedenih razlogov ne more odsek pristati na nikaka povišanja mezdnih prejemkov. Nadaljnje zahteve v Vašem dopisu, točka 2.—4. se vobče ujemajo z določili dogovora z dne 6. marca 1920., vsled česar ni potrebno, da se zadevna določila dogovora z dne 6. marca t. l. spreminjajo. Ista naj ostanejo neizpremenjena v veljavi. Iz tega dopisa je razvidno, da imamo Žitni zavod, kateri dela z 200 milijoni prometov in je bolj ali manj državna institucija, katera vlada pri nas. Ti gospodje so potom domačih bank in raznih ravnateljev okupirali ter vse in tudi cene žita in moke diktirajo v priloge visokim dividendam — dobičkom. Prevažanje ali nakupovanje žita je privatnikom snloh otežkočeno. Če bi kdo hotel ceneje prodajati moko, se mu prepove. Danes je

v Banatu žito po 7 kron ali pri nas ga Žitni zavod prodaja po 14 kron. — Žito, katero je bilo po več tednov po mlinih spravljeno in ga Žitni zavod ne da bi ga dal zmleti, vzame iz mlinov in ga vozi na Koroško za plebiscit — tužna maika. Delavstvo po mlinih pa mora delati še danes od 24—28 kron na dan, pri Peter Majdiču v Kranju pa celo mlajši samo od 9 do 14 kron plače dnevno. Žitni zavod na poleg teh žalostnih razmer mlinškega delavstva — pa dela ogromne millionske profite na škodo vsega ljudstva. Železna roka mora poseči v to anarhijo in napraviti konec tej korupciji posameznih bankirjev — drugače bode moralo delavstvo samo napraviti konec tem razmeram.

Dr. Kukovec ubija osemurni delavnik.

Osrednje drštvo lesnih delavcev je po svojem zaupniku prejelo naslednji dopis Okrajnega glavarstva v Kranju:

Št. 18431.

Obvestilo o razsodbi ministrstva za socialno politiko.

Na ukaz poverjenišтва za socialno skrb od 24. 2. 1920. št. 1192 odredilo je podpisano okr. glavarstvo z odločbo od 27. 2. 1920 št. 3743, da je uvesti za gozdne delavce na posestvu dr. Karola barona Borna pri Sv. Katarini osemurni delavnik.

Na pritožbo glavnega poverjenika ministrstva za agrarno reformo proti tuk. odločbi, razsodilo je ministrstvo za socialno politiko z odločbo d 29. 7. 1920 št. 9561 v predmetu takole:

»V smislu § 1 uredbe o delovnem času z dne 12. septembra 1919. se ugotovi pritožbi glavnega poverjenika ministrstva za agrarno reformo v Sloveniji in se razveljavi izpodbijani odlok okrajnega glavarstva v Kranju št. 2473 z dne 27. februarja 1920. z naročilom, da zadevo vnovič preišče in razsodi.

Razlogi: Naziranje prve in druge stopnje, da je predmetno gozdno gospodarstvo industrijskega značaja, in da vsled tega velja zanj citirana odločba uredbe o delovnem času, je neosnovana in pomotna; § 1 omenjene uredbe določa, da veljajo nje predpisi:

- a) za industrijska, obrtna, rudarska, trgovska in prometna podjetja,
- b) za dela te vrste v ostalih podjetjih in
- c) za podjetja (točneje obrate) industrijskega značaja v poljskem in šumskem gospodarstvu. Po besedilu in duhu te določbe je šumsko gospodarstvo kot tako izvzeto iz predpisov uredbe o delovnem času in veljajo slednji le za industrijska, obrtna itd. dela, ki se opravljajo kot postranski posli v šumskem gospodarstvu n. pr. kovaška, kolarska, tesarska dela itd.) in za obrate industrijskega značaja v šumskem gospodarstvu (n. pr. žage itd.), nikakor pa ne za sekanje lesa. Vsled pomotnega naziranja, da je predmetno gozdno gospodarstvo industrijskega značaja, je ostala ugotovitev dejanskih razmer nepopolna in jo je pred ponovno razsodbo izpopolniti. O tem odloku je prizadete obvestil s poukom, da proti njemu ni leka. — Ministrstvo za socialno politiko.

O tem se obveščajo v smislu odloka poverjenišтва za socialno skrb v Ljubljani od 16. 8. 1920 št. 192/20.

1. Glavni poverjenik ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani.

2. Dr. Karol baron Born, veleposesnik pri Sv. Katarini.

3. Valentin Vrhunec, kot zastopnik dr. Karla barona Bornovih delavcev v Trziču, s pristavkom, da bode izdalo podpisano okrajno glavarstvo po ugotovitvi dejanskega stanu, svoječasno novo odločbo. — Okrajno glavarstvo v Kranju, dne 12. avgusta 1920. — Podpis nečitljiv.

Tako pravi Salomonska razsodba ministra za socialno politiko dr. Kukovca. Da ne dobimo iz Belgrada ničesar pametnega, to vemo že precej časa. Gorenja razsodba pa dela velemožnemu g. Kukovcu vso čast, in uverjeni smo, da bi se mu šli Bornovi »golcarji« čisto gotovo osebno zahvaliti za njegovo naklonjenost, da ni Korošec tako podražil železnice.

Znano nam je že dalje časa, da hodi g. Born okolo oblasti z raznimi prošnjami in grožnjami, da se pri njem ukine osemurni delavnik. Možu se dolgo časa ni posrečilo. Slednjič se mu je prilika ponudila, da je vstopil kot delničar k znani banki v Prešernovi ulici, kjer so njega, trdega Nemca, sprejeli v svojo sredo ljubljanski rodoljubi Knez, P. Kozina in podobni. Znano nam je tudi, da imajo ti liberalni mogotci velik vpliv na poverjenišтво za agrarno reformo, kar homo v nekem drugem zelo značilnem slučaju tudi kmalu dokazali. Nam je popolnoma razumljivo, da se je g. Bornu sedaj, ko ima mogočne zaščitnike v liberalcih, posrečilo vpreči poverjenišтво za agrarno reformo za svojo nakano, in se po vsem tem prav nič ne čudimo, da se je imenovano poverjenišтво zavzelo za velekapitalista Borna, med tem ko prošnje delavcev v raznih nujnih zadevah meče v koš. Če je tako postopanje objektivno, prepuščamo v sodbo javnosti. Da je pritožba poverjenišтва za agrarno reformo na ministra Kukovca proti odredbi poverjenišтва za soc. skrbstvo povsem utemeljena, stoji seveda nad vsakim dvomom. Dovoljujemo si pa tukaj kljub temu povedati svoje ponižno mnenje v tej zadevi. Pritožbe sicer nimamo pri rokah, a zdi se nam, da sloni na povsem napačnih premizah. Če bi se poverjenišťvo za agrarno reformo potrudilo, predno je odposlalo svojo pritožbo na ministra, na lice mesta, tedaj bi se po našem skromnem mnenju brez posebnih težav lahko prepričalo, da je lesno podjetje g. barona Borna industrijsko. Kajti tako moderno uvedeno lesno industrijo, kot jo ima g. Born, ima le malokdo v Sloveniji. Če pa je to poverjenišťvo prišlo do zaključka kljub vsem navedenim dejstvom, da sekače ni smatrati kot del te industrije, si je s tem pridobil nesmrtno slavo za svojo nezmožnost. Posledice odprave osemurnega delavnika za sekače teh gospodov seveda ne brigajo. Toda zdi se nam potrebno, da jih nanje opozorimo. Šumski delavci imajo v zimskem času, ko zmrzina in sneg pospešujeta spraviljanje lesa v dolino, svoje glavno delo, ki je v mnogih slučajih združeno s smrtno nevarnostjo. Kaj se pravi podaljšati delavni čas te kategoriji, bi poverjenišťvo lahko izvedelo najbolj od šumskih delavcev samih, če bi se do njih potrudilo. Toda tako težavnega dela se od poverjenika seveda zahtevati ne more. Res je, da je delo zunaj v šumi telesu manj kvarno, kot v zaduhli delavnici. Toda pozabiti se ne sme, da je to delo tako naporno, v zimskem času pa vsled kratkega dne pri nočnem delu smrtno nevarno. Da osemurno delo popolnoma zadostuje. Zato je vsako podaljšanje delavnika skratka nedopustno. Naravnost zločinska pa se nam zdi malomarnost naših merodajnih oblasti, ki se tako lahkomišno igrajo z usodo delavstva. Upamo in tudi pričakujemo, da bo okr. glavarstvo v Kranju temeljiteje ugotovilo dejanski stan obrata Borna, ter korenito popravilo to, kar je poverjenišťvo za agrarno reformo v svoji nesposobnosti zagrešilo.

Našim poslancem pa priporočamo, da se za ta slučaj na kompetentnem mestu zanimajo.

Napravite red.

V zadnjem času opažamo v naši industriji ne le stagnacijo, ampak tako rapidno nazadovanje, da mora biti vsakogar, kdor gleda na stvar s trezno pametjo, naravnost strah in groza pred neizogibno katastrofo, v katero hitimo. Nismo servilisti in tudi mehkočutni nismo, vemo, da živimo v družabnih odnosih, ki so privatnokatoliškega značaja. Vse eno pa mora vsakogar vznemirjati ob pomisleku, kaj naj iz vsega tega nastane.

Razume se, da mi z naše strani odklanjamo vsako odgovornost za vso to brezglavo gospodarsko politiko, ki jo merodajni krogi v naši državi delajo.

Če na primer jugoslovanski carinar-nik zahteva za vsak kilogram litega železa štiri krone carine pri izvozu, je pač jasno, da se mora vsa tozadevna industrijska panoga ustaviti, kajti če je padel na glavo jugoslovanski fiskus, niso padli na glavo odjemalci v inozemstvu in si preskrbe potrebno blago te vrste drugod, tam, kjer razumejo nekaj o solidnosti.

Trgovski svet Čehoslovaške republike se navzlic vsem bombastičnim frazam o bratstvu in trgovskim pogodbam izogiba trgovini z nami, ker se boji nesolidnosti, ki je doma pri nas. Iz tega enostavnega razloga nam nočejo dati koksa, brez katerega naša kovinska industrija ne more živeti. To kar se vrši nad našo industrijo ni več kak pregrešek, temveč zločin!

Gospodje lastniki podjetij bodo udarec lažje prenesli, kajti ti so se osebno pravočasno s potrebno »moneto« preskrbeli, drugače pa bo z delavci.

Tovarna v Štoreh je svojo valjarno in lvarno ustavila in prizadeti delavci bodo brez kruha. — Jeklarna v Ravneh pri Guštaniu namerava odpustiti 150 delavcev — cinkarna v Litli odpušča 40 delavcev, za Jesenice vemo, da visi tamkaj obratovanje na niti —! In tako gre lepo za povrstjo. Zima se bliža, država bo brezposelnim delavcem velikodušno dala 5 kron podpore dnevno —!

No mi že davno vemo, da izvestni buržuazni krogi v Belgradu zasledujejo gotov cili. Njihova tendenca je vso industrijo v Sloveniji upropastiti in kolikor se jim bo to posrečilo koncentrirati jo na jug v Srbijo. Zaraditega se industrija v Sloveniji ostentativno zanemarija in sistematično uničuje.

Podjetnim družbam in drugim kapitalistom dajejo v Belgradu le tedaj koncesijo, ako se zavežejo da bodo nameravana podjetja ustanovili v Srbiji. V takem slučaju so belgrajski krogi pripravljeni prinašati vsemogoče žrtve, drugače pa ne. Da so v Sloveniji dani za razvoj industrije vsi predpogoji in da je industrija živiliški pogoj za Slovenijo, belgrajsko gospodo enostavno nič ne briga.

Naše kvalificirano delavstvo postaja brezposelno in bati se je, da ga bomo izgubili. Verietno namreč ni, da bi šlo v Srbijo, ker bi se tamkaj prav težko asimiliralo, odhajalo pa bo v največji meri preko oceana.

Zadnji čas je, da se izvrši v tem oziru preobrat. Slovenija in Hrvatska, kjer se vrši isti proces, bosta morali belgrajskim uničevalcem našega narodnega gospodarstva pokazati zobe.

Eksistenčni minimum.

Poverjenišťvo za soc. skrb je sklicalo pred meseci enketo, ki naj določa najnujnejše potrebe za življenje. Te enketе se je udeleževala tudi naša strokovna komisija po svojem zastopniku, ki je tudi sedanjemu času stavila primerne predloge. Do kakega definitivnega zaključka ni prišlo, ker je zveza industričev sprotirala naredbo od poverjenišťva. Z ozirom na sabotažo od strani industričev je stavil naš zastopnik predlog, da se nadaljnje sele prekinelo, ter naj poverjenišťvo dobi od osrednje vlade nekako izvršilno moč. Pripomniti moramo, da je naredba sama na sebi zelo domankljiva, ter

bi bilo želeli, da se in z novo modernišo nadomesti, ki bi ustrezala sedanim razmeram. Ker je od tistega časa preteklo že precej časa, ko so se nrekinile seje, upamo, da je poverništvo že dobilo od osrednje vlade odgovor, ter želimo, da se prično zopet seje, da se določi in zaključi že započeto delo ne glede na pritožbe industričev.

Ovlelmo si od statističnega urada na Dunaju v letu 1914, potrjene živilienske potrebščine za 5 člansko družino z dnevno plačo K 4,40, torej to je bilo potrjeno tik pred vojsko v mesecu juliju:

	avgust 1914
15 hlebov kruha	a —.36 = 5.40
6 kg moke	a —.40 = 2.40
3 kg zdroba	a —.46 = 1.38
2 l fižola	a —.28 = .58
2 l graha	a —.36 = .72
1 l ječe	a —.60 = .60
15 kg krompirja	a —.12 = 1.80
3 kg presičnega mesa	a 2.60 = 7.20
10 kg konjskega mesa	a —.96 = 9.60
1/2 kg kave	a 3.60 = 1.80
1 kg sladne kave	a —.56 = .56
1 kg frankove cikorijske	a —.84 = .84
5 kg sladkorja	a —.84 = 4.20
36 l mleka	a —.27 = 9.70
3 kg masti	a 2. — = 6. —
4 kg margarina	a 1.40 = 5.60
20 kosov talca	a —.07 = 1.40
2 1/2 kg riža	a —.44 = 1.10
1 kg soli	a —.28 = .28
zelenjava	1.50
milo soda itd	2.10
2 l petroleja	a —.24 = .48
100 kg premoga	a —.04 = 4. —
25 kg drv	a —.02 = .50
stanovanje	37.50
popravilo čevljev	5.60
razni izdatki	7. —

Skupno torej K 120.20

Danes stane ravno ista množina 35-krat toliko ali mesečno 4191 kron, to je na Dunaju, na vzemimo, da je vsaka stvar še enkrat dražja kakor pri nas, kar pa ni, kar je razvidno iz statistike, potem sme upravičeno zahtevati delavec s 5 člansko družino najmanj 2000 kron plače mesečno, ker pa niso vštetli tukaj izdatki za obleko, perilo, čevlje, stroški za časa bolezni, se ta svota precej zviša, katera pa se mora brezpogovorno vštetiti k živiliški potrebščini.

Strokovna komisija bo v tem smislu predložila poverilstvu za soc. skrb tozadevni predlog ter bomo o končnem rezultatu še obširneje poročali.

Socializacija premogovnikov na Nemškem.

Te dni so se v Essenu vršila pogajanja med zastopniki rudniških delodajalcev in delojemalcev. Pogajanja se je udeležil tudi državni tajnik Hirsch, ki je izjavil, da je vlada odločena, ravnati v smislu svoje izjave dne 5. avgusta v državnem zboru in preosnovati obrat v premogovnikih po načelih socializacije. V to svrhu se bo ustanovil odbor, v katerem bodo sodelovali delodajalci in delojemalci. Ta odbor bo sodeloval tudi pri razdelitvi premoga. Socializacijski odsek bo v kratkem podal določne predloge za socializacijo.

Iz strokovne organizacije.

Kovinarjem v vednost. Glede ujedinitve vseh kovinarskih organizacij v Jugoslaviji smo dobili že več različnih predlogov, ki naj bi bili

našem kongresu v Celju dne 1. oktobra t. l. predloženi. Če tudi nam na naš poziv niso še vse podružnice odgovorile, oziroma predlogov vposlale, imamo v našem tajništvu predloge, ki so si diametralno nasprotni; da pa pride jasnost med naše člane, hočemo v prihodnjih številkah »Delavca« objaviti ves potek dosedanjega dela za ujedinitenje, kakor tudi nadaljnja pogajanja. Podružnice, ali pa samostojne člane prosimo, ako imajo kake predloge za kongres, da nam jih prej ko mogoče pošljejo! — Tajništvo.

Načelstvo osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani opozarja vse svoje podružnice in vplačevalnice ter funkcionarje istih ponovno na sklepe prvega rednega občnega zbora z dne 4. julija 1920. Na podlagi teh sklepov znaša vstopnina v vseh treh prispevnih razredih K 2.—. Tenski prispevki so v I. razredu, v katerega spadajo delovodje in rokodelci K 3.20, v II. razredu, v katerega spadajo vsi ostali delavci, K 2.80 in v III. razredu, v katerega spadajo delavke in delavci do 18 leta starosti K 1.80. Sklepi, tihoči se navedenih prispevkov stopijo v veljavo z dnem 1. septembra 1920. Funkcionarji kakor tudi vse članstvo opozarjamo, da te sklepe z navedenim datumom strogo izvajajo. Funkcionarje vseh podružnic poziva osrednji odbor, da do vsakega 10. tekočega meseca za pretečni mesec točno vpošiljajo obračune. Vse ostale stvari bodisi glede izboljšanja plačilnih razmer, nameravanih shodov itd., naj se vselej pravočasno poročajo osrednjemu odboru. — Odbor.

Pozor mizarji! Nihče naj ne potuje v Maribor radi meznega gibanja ondotnih lesnih delavcev.

Od osrednjega društva stavbiških delavcev so dobili sledeči člani bolniško podporo: Budja Anton K 100, Bobas Janez K 50, Pogačar Jakob K 200, Žibelnik K 100, Grad Franc K 100.

Zidarski mojstri cele Slovenije se opozarjajo, da naznanijo vse pri njih zaposlene pomočnike, delavce in vajence svojim glavnim zaupnikom, oziroma podpisani zadrugi. Če tega ne izpolnijo, tekom 14 dni, so na škodi le ravnokar imenovani, ker izgube svojo učno dobo. Kajti zadruga mora na ukaz obrtne oblasti voditi natančen zapisnik vseh pomočnikov, delavcev in vajencev. Dr. Jakob Borko.

Podružnica ljubljanskih lesnih delavcev je sklicala za nedeljo 22. t. m. shod v Gamelnih v gostilni pri Šraju, ki je bil prav dobro obiskan. Tajnik osred. društva je poročal o pomenu organizacije in njenem razvoju. S. Slamnjak je poročal o razliki med dnevnim in akordnim delom. Naslikal je, kako škodljivo je za delavstvo, če se poprime akordnega dela. S. Mrak je pa poročal od napada podjetnikov na osemurnik. Delavstvo tovarne »Bratovž« se je zelo pritožilo, kako jih šikanira, zlasti ženske trpe pred svojo delovodkinjo. Delavci, delavke, imajte vedno pred očmi močno organizacijo, ker le potem nje boste odpravili vse nedostatke, ki vas še danes more. Pokazali boste s tem svojim predpostavljanim, da ste tudi ljudje in da od tistih par ljudi, ki vodijo delo, ni vse odvisno, ampak od vas, ki delate.

Shodi.

Stranišče pri Ptuj. Dne 13. avgusta t. l. se je vršil tukaj v prostorih izobraževalnega društva »Svoboda« dobro obiskan shod lesnih delavcev. Shod je ob 7. uri zvečer otvoril s. Šober ter podal besedo s. Leskovšku iz Celja. Govornik je zlasti omenjal vse napore kapitalističnih krogov, ki gredo za tem, da onemogočijo delovanje delavskih zaupnikov. Glede delavskih zaslužkov je dejal, da živimo v splošni gospodarski krizi, ki jo podjetništvo hoče uporabiti za reduciranje delavskih plač, češ, poslužujejo se zopet stare fraze, da so visoke plače delavcev krive draginje, dasi navidez numerično visoke plače še dolgo ne bodo imele one kupne sile, ki so jo imele znatno manjše plače pred vojno. Gre torej zato, da obvarujemo ne le plače v sedanji višini,

ampak da tudi gledamo te plače prilagoditi obstoječim draginjskim razmeram, dasi se prav dobro zavedamo, da plače same kot take ne pomenijo rešitev socialnega vprašanja. V splošnem so izvajanja s. Leskovška zelo zanimiva in poučna. Odobravanje navzočih mu je bilo plačilo. Stvarno so v razpravo, katera se je po končanem referatu razvila, posegli s. Nikič, Grenko in Kamavli. S pozivom na delo za in v organizaciji je predsednik nato zaključil vrlo dobro uspeli shod.

Razno.

Naskok na osemurni delavnik. Kakor iz dnevnega časopisja posnemamo, vršila se je v centralni vladi seja ministrskega sveta. Draginja je bila ob tej priliki povod obširne debate. Sklenilo se je ministra Kukovca poveriti s sestavo uredbe, ki bi naj omogočila organizirano uporabo državne moči in državnih sredstev v boju proti draginji. Obenem pa se je tudi pretresalo vprašanje o ukinjenju osemurnega delavnika in posebno uredbe za »osiguranje reda in dela«, ki bi naj bila po mislih njenega duševnega očeta, nekak izjemni zakon za pobljanje štrajkov itd. Razprava se je končala brez rezultata. Delavci, torej pozor!

Kovinarska vrtina veselica v Ljubljani. Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani vabi na veliko vrtno veselico, ki se bo vršila v nedeljo, dne 5. septembra t. l. v slučaju slabega vremena pa na praznik 8. sept. v hotelu »Bellevue« v Spodnji Šiški. Začetek ob 3. uri popoldne. Vzporod bo jako obširen in zabaven, med drugim srečolov z krasnimi dobitki, žiljiva pošta itd. Pevske točke bo pevske odseke »Svobode« Ljubljana. — Godbo na pihala prednaša godbeni odsek »Svobode« Moste. Po vsproredu ples v paviljonu. Vstopnina za osebo 7 K. Otroci v spremstvu starišev so vstopnine prosti. Vstopnice se dobe v predprodaji pri zaupnikih, na dan veselice pa pri blagajni. Ker je čisti dobiček namenjen skladu za onemogle člane ter vdovam in sirotam, vabi k mnogobrojni udeležbi — vselčni odbor.

Avstrijski delavski odposlanci odidejo v Rusijo. Kakor poroča »Arbeiter-Zeitung« je državni delavski svet, ki je kakor znano, sklenil, imenovati komisijo, ki naj dovrši priprave za odposiljatev studijske komisije državnega delavskega sveta v Rusijo, prejel nastopno brezlično brzojavko Čičerinovo: Ruska sovjetska vlada ni nasprotna prihodu delegacije nemško-avstrijskega delavskega sveta, ako člani te delegacije ne bodo v zvezi s kakšnimi elementi, ki bi bili sovražni sovjetski Rusiji.

Sesti izkaz pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo žrtvam z dne 24. aprila 1920: Do sedaj je izplačanih zneskov, od katerih so prejeli: Gorenc Jožefa 1000 K, Verhanc Peter 500 K, Pangerc Amalija 1000 K, Židan Marija 500 K.

V Belgradu nameravajo zgraditi veliko kemično tovarno. Tovarna bo zgrajena in urejena po vzoru velikih tovarnen te vrste v Nemčiji. V Belgradu je taka tovarna potrebna, kemična tovarna v Mostah pri Ljubljani pa se bori z najtežimi eksistenčnimi pogoji. Naša trditev, da vlada stremi k koncentriranju vso industrijo v Srbiji dokazujejo dejanja V Belgradu bo rafinerija industrijskega olja v Bosanskem Brodu zgradila tudi tovarne za izdelovanje bencina in raznega za industrijo potrebnega olja. V Srbiji se bo torej gradila tovarna za bencin in industrijsko olje, kjer se mora obstoječa industrija za žive in mrtve pehati za bencinom in oljem, take tovarne ni potreba!

Bivši bolgarski kralj — vrtinar. Kakor poročajo »Matinu« iz Budimpešte, je bivši bolgarski kralj Ferdinand prodal svojo palačo v Budimpešti, ker mu primanjkuje denarja. Vrnil se je v Gottho, kjer živi skromno zasebno življenje. Kupil je velik vrt za zelenjavo, katerega pridno obdeluje in pridelke prodaja, da ima za vsakdanje telesne potrebe.

V Italiji stavkajo na celi črti prista-
niški delavci. Stavka je izbruhnila, ker
se med strokovnimi organizacijami in pro-
metnim ministrstvom ni dosegel sporaz-
um glede gospodarskih in pravnih za-
htev, ki so jih postavili delavci.

Draginja umetno večajo! Poleg goro-
stasnega zvišanja železniške voznine, s
katerim so klerikalci osrečili ljudstvo, je
finančni minister Stojanovič izumil še
poseben prometni davek, zato ker rabi
mного »pare« za vojsko in voinega
ministra. Od vsake kupčije ali pro-
daje bo namreč vzela država 1 odstotek
kot prometni davek. Razumljivo je, da bo
prodajalec vedno poskušal to podražitev
prevaliti na kupovalca, in bo ta odstot-
ek vkalkuliral že v prodajno ceno. Ker
pa se redkokdaj zgodi, da bi konsument
dobival blago direktno od producenta,
temveč mora blago poprej napraviti ve-
rižno pot dveh, treh, in več vmesnih tr-
govcev, se bo ta vkalkulacija izvršila
tolikokrat, kolikor rok bo blago menjalo
od producenta do konsumenta. — Vse to,
kakor že mnogo drugega, je dar naše bur-
žuazije ljudstvu! Delavstvo naj si to kle-
rikalno, liberalno in drugo pisano gospo-
do zapomni!

Zahvale.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem delavcem
tovarne g. Kieffer za nabrani znesek K 146.— za
časa moje dolgotrajne bolezni. — Ernest Smolar.

Podpisani se iskreno zahvaljuje podružnici
stavbinskih delavcev v Ptaju za prejeto podporo
v znesku K 140.— Franc Furlan.

Tovarišem se iskreno zahvaljujem za nabrani
znesek 181 kron, ki sem ga prejel kot pomoč za
slučaj moje bolezn pri tvrdki Zakotnik Ivan. —
Lampe Franc.

Rožni dolina pri Ljubljani. Osrednjemu dru-
štvu stavbinskih delavcev se toplo zahvaljujem
za izredno podporo, katero mi je naklonilo za ča-
sa moje bolezni. — Rudja Anton, zidar.

Gornji Gameljini. Za izredno podporo, ki mi
jo je ob času moje bolezni naklonila podružnica
osrednjega društva stavbinskih delavcev v
Ljubljani, se najpristojneje zahvaljujem. — Franc
Grad.

Črna. Tovarišem, ki so mi v moji stiski pri-
skočili z nabranim zneskom K 235.— se pristojno
zahvaljujem. Ulrik Polajner, vpokojenec.

Črna. Podpisani se organiziranim rudarjem
za nabrani znesek K 198.—, katerega so mi poda-
rili v času moje bolezni lepo zahvaljujem. Franc
Krebs, invalid.

Obvestila.

Vsem kovinarjem! Vsem odborom smo raz-
poslali pravila in pravilnik ter prosimo, da ga
pregledajo ter nam najkasneje do 31. t. m. poro-
čajo. Obenem morajo tudi podružnice vposlati
eventualne predloge glede pravil in opravičnika,
kar se bo potem objavilo v »Delavcu«. Izjavlja-
mo pa, da ta pravila in opravičnik ni bil sprejet
od hrvatskih in slov. sodrugov v Bosanskem
Brodu, kakor je na prvi strani natisnjeno. Ker se
bližamo ujedinitvi, (časa je samo še 5 tednov),
je dolžnost vseh odborov, da hitro vse članke ob-
vestijo ter nam takoj poročajo. Tiste podružnice,
ki vpilejo za ujedinitvi, pa nam še do danes niso
poslale odgovora na naše predloge, bomo, ako
ne dobimo odgovora, poklicali potom lista »De-
lavca«, da nam odgovore v prihodnji številki. —
Tajništvo osr. dr. kovinarjev.

Podružnica Ljubljana osr. dr. stavbinskih
delavcev opozarja s tem vse članke in zaupnike,
da se plačujejo, oziroma obračunavajo prispevki
edino le podružnici in ne osrednjemu društvu.
Samo v izvanrednih slučajih prevzame prispevke
in izdaja legitimacije osr. društva. Uradne ure

podružnice so ob nedeljah in praznikih od 8—12.
ure dopoldne in vsako sredo od 6—8. ure zvečer.
— Zaupniki se prosijo, da prinesejo pri obračunih
tudi legitimacije posameznih članov seboj. —
Tajnik.

Unija slov. rudarjev, podružnica Trbovlje,
naznanja vsem članom, da se naj ne pustijo be-
gati od ljudi, da se je vodstvo organizacije pre-
stavilo, ker to je laž. Resnica pa je, da so tako-
zvani »komunisti« ustanovili nekakšno organiza-
cijo v prostorih g. Božiča, zato se opozarja
vse članke, naj strogo pazijo, da ne bodo plačali
prispevkov drugim kakor v pisarni Unije, Delav-
ski dom, ker drugače izgubite vse pravice, katere
že imate kot redni člani. Vsak član, ko pride po
list »Delavca« ali po druge informacije, mora pri-
nesti svojo člansko knjigo s sabo, ker drugače se
ne bo dajalo pojasniti, pa tudi ne list »Delavca«.
Vse sodruge se prosijo, na se držijo natančno po
tem redu, da nam bo delo olajšano. — Odbor.

Velenje. Dopis z dne 21. t. m. ne moremo
upoštevati, ker ni od nikogar podpisan. Če ope-
tovano smo napisali, da dopisov brez podpisov
ne moremo objavljati, kajti kdor pošilja dopise za
objavo, mora imeti tudi toliko poštenja, da odgo-
varja za vsebino takega dopisa s svojo pošte-
nostjo, ker je drugače stvar zelo podobna slepo-
mišljenju in zahrbtnemu intrigantstvu.

Mirna. M. M. Vašo zadevo smo poslali vod-
stvu Unije slovenskih rudarjev v Zagorju.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moja
najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot:
proti poljskim mišim K 10—; za podgane in miši
K 10—; za ščurke K 10—; posebno močna vrsta K 20—
posebno močna tinktura za stenice K 10—; uniče-
valec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in
perilu K 6— in 10— proti mravljam K 10—;
proti ušem pri perutnini K 10— prašek proti
mrčesom K 6— in 12—; mazilo proti ušem pri
ljudih K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini
K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju
in na zelenjavi (uničevalec rastlin) in mravljam
K 10—; mazilo proti garjam K 10—

Pošilja po povzetju zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE = TRST-NEW-YORK =

Odpliv parnikov iz Trsta:

8. septembra ARGENTINA
20. septembra PRESIDENT GRANT
8. oktobra PRESIDENT WILSON
16. oktobra BELVEDERE
31. oktobra ARGENTINA
3. novembra COLUMBIA

Odhod od Ljubljane 3 dni poprej.
Vozne liste prodaja in prostore za potnike iz Slove-
nije pripravlja edinole:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Več mizarjev
sprejme takoj
Matija Perko
Zgornja Šiška, Celovška c. 121.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nad-
stropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do
2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih
je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11—1/2	1/2	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10—1/2	1/2	Turjaški trg št. 4. franciškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	11—3/4	1/2	Šiška ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8—9	1—3	Turjaški trg št. 4. Poljska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglednico):
brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga tečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelnstvo.

RUDAR

z nižjo rudarsko šolo in večletno
prakso v kaolinu, soli, mavcu
lajevcu ali podobnih rudah se
sprejme takoj v službo.

Ponudbe pod:

S. & C. Ljubljana pošt. predal 153.

UCITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.
registrirana zadruga z omejeno odgovornostjo

Tiskovine za šole, župan-
stva in prade. Najmoder-
nejše plakate in vabila
za shode in veselice.

LETNE ZAKLUCKE

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur itd. itd.

STEREOTIPLJA LITOGRAFIJA.